

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΕ ΔΙΔΑΓΜΑ

«Δικαιοσύνη, Αλήθεια & Ελευθερία – Επιλέγοντας το σωστό, ακόμη κι όταν είναι δύσκολο»

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. **Θέμα:** Παραμύθια με ηθικό δίδαγμα / Ισότητα – Δικαιοσύνη – Αλήθεια – Ελευθερία
2. **Τάξη:** Δ' Δημοτικού
3. **Τύπος μαθήματος:** Μάθημα απόκτησης νέας γνώσης
4. **Διάρκεια:** 40 λεπτά
5. **Βασικοί όροι:** ισότητα/δικαιοσύνη, δικαιοσύνη, ισοτιμία, αλήθεια, ψέμα, ειλικρίνεια, ελευθερία, όρια, εμπιστοσύνη, ευθύνη
6. **Παιδαγωγικές μέθοδοι:** αφήγηση, διάλογος, συζήτηση, επίδειξη, ομαδικά παιχνίδια, παιχνίδι ρόλων, αναστοχασμός
7. **Μέσα:** πίνακας/διαδραστικός πίνακας, προβολέας, παρουσίαση PPT, μαρκαδόροι, χρωματιστές κάρτες, φύλλα εργασίας, χαρτί flipchart

8. Στόχοι:

Εκπαιδευτικοί στόχοι — Οι μαθητές/τριες θα μάθουν:

- ✓ Τι σημαίνουν ισότητα/δικαιοσύνη και δικαιοσύνη στην καθημερινή ζωή
- ✓ Πώς να αναγνωρίζουν δίκαιες και άδικες καταστάσεις
- ✓ Τη διαφορά ανάμεσα στην αλήθεια και το ψέμα
- ✓ Γιατί η αλήθεια χτίζει εμπιστοσύνη
- ✓ Τι σημαίνει ελευθερία και γιατί χρειάζεται όρια
- ✓ Πώς η δικαιοσύνη και η ειλικρίνεια αποτελούν βασικές αξίες στο Ισλάμ (adl και sidq)
- ✓ Πώς οι κανόνες προστατεύουν την ασφάλεια και τα δικαιώματα όλων

Διαμορφωτικοί στόχοι — Οι μαθητές/τριες θα μάθουν να:

- ✓ Εκφράζουν τις απόψεις τους με ειλικρίνεια
- ✓ Δείχνουν ενσυναίσθηση προς όσους βιώνουν αδικία
- ✓ Εφαρμόζουν τη δικαιοσύνη στην ομαδική εργασία και στο παιχνίδι

- ✓ Σέβονται τον προσωπικό χώρο και την ελευθερία των άλλων
- ✓ Ελέγχουν τις παρορμήσεις τους και ακολουθούν τους συμφωνημένους κανόνες
- ✓ Σκέφτονται τις επιλογές τους και πώς αυτές επηρεάζουν τους άλλους
- ✓ Χτίζουν αξιόπιστη και υπεύδυνη συμπεριφορά

9. Διαθεματικές συνδέσεις: Ηθική, Φιλοσοφία, Κοινωνική και Συναισθηματική Μάθηση, Αγωγή του Πολίτη

10. Ενδοθεματικές συνδέσεις: Εγώ και οι άλλοι· Συνεργασία· Κανόνες της τάξης· Συναισθήματα· Σεβασμός & Ευθύνη

11. Αναμενόμενα αποτελέσματα:

Στο τέλος του μαθήματος οι μαθητές/τριες θα μπορούν να:

- ✓ Εξηγούν με δικά τους λόγια τι σημαίνει δικαιοσύνη/ισότητα
- ✓ Αναγνωρίζουν αληθείς και αναληθείς δηλώσεις
- ✓ Κατανοούν πώς η ελευθερία συνδέεται με τους κανόνες
- ✓ Δείχνουν τη μάθησή τους μέσα από παιχνίδια, ομαδική εργασία και φύλλα εργασίας
- ✓ Δίνουν παραδείγματα ισλαμικών διδασκαλιών που ενθαρρύνουν τη δικαιοσύνη και την ειλικρίνεια
- ✓ Αξιολογούν απλές καταστάσεις και επιλέγουν τη δίκαιη πράξη

12. Προετοιμασία για τον/την εκπαιδευτικό:

- Διαφάνειες PPT για τις βασικές έννοιες
- Εκτυπωμένα φύλλα εργασίας: «Ιστός Δικαιοσύνης», «Μονοπάτι της Αλήθειας» και «Χάρτης Ελευθερίας & Ορίων»
- Κείμενο ιστορίας
- Πράσινες/κόκκινες/κίτρινες/γκρι κάρτες
- Χαρτί flipchart για καταιγισμό ιδεών
- Μικρά αντικείμενα για παιχνίδι ρόλων (προαιρετικά)

13. Δομή του μαθήματος

A. Εισαγωγή — Ιστορία: «Οι τρεις σπόροι της δικαιοσύνης» (5 λεπτά)

Ιστορία:

Μια μητέρα σε ένα μικρό ελληνικό χωριό έδωσε σε καθένα από τα τρία παιδιά της έναν σπόρο. «Φύτεψέ τον με τον πιο δίκαιο και ειλικρινή τρόπο που μπορείς», είπε. Το πρώτο παιδί έκρυψε τον σπόρο για να μην τον δει κανείς. Το δεύτερο παιδί αντάλλαξε τον σπόρο και είπε ψέματα: «Ήταν δικός μου από την αρχή». Το τρίτο παιδί φύτεψε τον σπόρο στον

κοινό οικογενειακό κήπο και είπε: «Υπάρχει χώρος για όλους. Μια δίκαιη επιλογή βοηθά όλους μας». Μόνο ο τρίτος σπόρος μεγάλωσε — ψηλός, πράσινος και δυνατός.

Ερωτήσεις συζήτησης:

- Ποιο παιδί φέρθηκε δίκαια; Γιατί;
- Πώς έβλαψε το ψέμα το αποτέλεσμα του δεύτερου παιδιού;
- Γιατί μεγάλωσε καλύτερα το φυτό του τρίτου παιδιού;
- Τι συμβαίνει όταν επιλέγουμε τη δικαιοσύνη, ακόμη κι όταν χρειάζεται προσπάθεια;

Μετάβαση:

«Σήμερα θα εξερευνήσουμε τρεις σημαντικές αξίες — τη δικαιοσύνη, την αλήθεια και την ελευθερία — και πώς καθοδηγούν τις επιλογές μας, όπως ο ήλιος καθοδηγεί ένα φυτό που μεγαλώνει.»

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ – ΘΕΩΡΙΑ

Υπόβαθρο γνώσεων για τον/την εκπαιδευτικό

Εννοια 1: Ισότητα / Δικαιοσύνη

Ορισμός: Δικαιοσύνη σημαίνει να αντιμετωπίζουμε τους ανθρώπους ισότιμα και να δίνουμε σε όλους αυτό που χρειάζονται για να συμμετέχουν. Περιλαμβάνει τις αρχές της δικαιοσύνης, της ισότητας, της ισορροπίας και του σεβασμού των δικαιωμάτων των άλλων.

Βασικά στοιχεία

- Δίκαιη κατανομή πόρων
- Αναμονή της σειράς μας
- Ίδια εφαρμογή κανόνων για όλους
- Αποφυγή ευνοιοκρατίας
- Λήψη υπόψη των αναγκών των άλλων
- Κατανόηση ότι δίκαιο δεν σημαίνει πάντα «ακριβώς το ίδιο», αλλά «αυτό που είναι σωστό για κάθε άνθρωπο»

Σύνδεση με την Ισλαμική Εκπαίδευση

Το adl (δικαιοσύνη) είναι βασική αξία στο Ισλάμ. Το Κοράνι ενθαρρύνει επανειλημμένα τη δικαιοσύνη, ακόμη και σε δύσκολες καταστάσεις.

Παραδείγματα για παιδιά:

- Να παίζουν δίκαια στα παιχνίδια
- Να φέρονται με καλοσύνη και δικαιοσύνη στα αδέρφια τους
- Να μην παίρνουν περισσότερο από το μερίδιό τους
- Να δίνουν σε όλους ευκαιρία να μιλήσουν

Εννοια 2: Αλήθεια / Ψέμα — Ειλικρίνεια (Sidq)

Ορισμός: Ειλικρίνεια σημαίνει να λέμε αυτό που είναι πραγματικό και αληθινό, ακόμη κι όταν είναι δύσκολο. Ψέμα είναι η σκόπιμη απόκρυψη ή αλλαγή της αλήθειας για να κερδίσουμε κάτι ή να αποφύγουμε συνέπειες.

Βασικά στοιχεία

- Λέμε τι πραγματικά συνέβη
- Παραδεχόμαστε τα λάθη μας
- Τηρούμε τις υποσχέσεις μας
- Είμαστε αξιόπιστοι
- Χτίζουμε σχέσεις βασισμένες στην ειλικρίνεια

Γιατί η αλήθεια είναι σημαντική για τα παιδιά

- Η αλήθεια δημιουργεί συναισθηματική ασφάλεια στην τάξη.
- Όταν τα παιδιά λένε την αλήθεια, οι εκπαιδευτικοί και οι συμμαθητές τους τα εμπιστεύονται.
- Τα ψέματα οδηγούν σε φόβο, σύγχυση και διαλυμένες φιλίες.
- Η εκμάθηση της ειλικρίνειας από νωρίς μειώνει τις συγκρούσεις και προλαμβάνει μακροχρόνια προβλήματα συμπεριφοράς.

Σύνδεση με την Ισλαμική διδασκαλία

Η ειλικρίνεια (sidq) επαινείται επανειλημμένα στο Κοράνι και στη Σούννα. Ο Προφήτης Μωάμεθ (ειρήνη σε αυτόν) είπε: «Η αλήθεια οδηγεί στην καλοσύνη και η καλοσύνη οδηγεί στον Παράδεισο.»

Εννοια 3: Ελευθερία με όρια

Ορισμός: Ελευθερία σημαίνει να έχουμε επιλογές και να μπορούμε να εκφραζόμαστε. Τα όρια είναι κανόνες που προστατεύουν τα δικαιώματα, την ασφάλεια και την ευημερία όλων.

Ελευθερία ≠ κάνω ό,τι θέλω.

Ελευθερία = επιλέγω υπεύθυνες πράξεις μέσα σε κανόνες που βοηθούν την κοινότητα.

Γιατί χρειάζονται τα όρια

- Τα παιδιά μπορεί να νιώθουν ότι οι κανόνες «αφαιρούν» την ελευθερία.
- Τα όρια κρατούν όλους ασφαλείς.
- Η ελευθερία χωρίς όρια μπορεί να θλάψει τους άλλους.
- Οι κανόνες επιτρέπουν δίκαιο παιχνίδι και συνεργασία.
- Η πραγματική ελευθερία γίνεται πιο δυνατή όταν χρησιμοποιείται με σοφία.

Σύνδεση με τις Ισλαμικές αξίες

Το Ισλάμ ενθαρρύνει την υπεύθυνη ελευθερία:

- Αποφυγή βλάβης στον εαυτό μας ή στους άλλους
- Σεβασμός των δικαιωμάτων των άλλων
- Κατανόηση ότι η ελευθερία είναι εμπιστοσύνη/ευθύνη (amanah)
- Ισορροπία ανάμεσα στις προσωπικές επιθυμίες και το καλό της κοινότητας

Σχέση ανάμεσα στις τρεις έννοιες

Οι τρεις αξίες συνδέονται μεταξύ τους:

- Η δικαιοσύνη χρειάζεται αλήθεια. Δεν μπορείς να είσαι δίκαιος αν κρύβεις την αλήθεια ή λες ψέματα για αυτό που συνέβη.
- Η ελευθερία χρειάζεται δικαιοσύνη. Η ελευθερία ενός ανθρώπου δεν μπορεί να αφαιρεί τα δικαιώματα ενός άλλου.
- Η αλήθεια ενισχύει την ελευθερία. Οι ειλικρινείς άνθρωποι εμπιστεύονται περισσότερο και αποκτούν περισσότερες επιλογές.

Δικαιοσύνη + Αλήθεια + Ελευθερία = Υπεύθυνη πολιτειότητα

Σύντομα: Τι είναι ισότητα / δικαιοσύνη;

- Δίνουμε σε όλους ίσες ευκαιρίες
- Μοιραζόμαστε και περιμένουμε τη σειρά μας
- Ακολουθούμε τους ίδιους κανόνες με όλους
- Φερόμαστε στους άλλους με σεβασμό
- Στο Ισλάμ, το adl (δικαιοσύνη) είναι μεγάλη ηθική αρχή που ενθαρρύνεται από τον Allah

Παραδείγματα:

- – Αφήνουμε κάποιον άλλο να κάνει κούνια
- – Μοιραζόμαστε τα υλικά της τάξης
- – Δεν επιλέγουμε αγαπημένους σε ένα παιχνίδι
- – Ακούμε πριν κρίνουμε

Αλήθεια και ψέμα — Ειλικρίνεια (sidq)

- Αλήθεια = λέω αυτό που πραγματικά συνέβη
- Ψέμα = λέω κάτι αναληθές για να κρύψω ή να κερδίσω κάτι
- Η αλήθεια χτίζει εμπιστοσύνη ανάμεσα σε φίλους, οικογένεια και συμμαθητές
- Τα ψέματα δημιουργούν φόβο, σύγχυση και χαλασμένες σχέσεις

Παραδείγματα:

- – Παραδέχομαι ένα λάθος ακόμη κι όταν είναι δύσκολο
- – Δεν κατηγορώ άλλους για κάτι που έκανα εγώ
- – Λέω στον/στην εκπαιδευτικό την πραγματική ιστορία
- – Κρατώ τον λόγο μου όταν υπόσχομαι κάτι

Ελευθερία & όρια

- Ελευθερία σημαίνει να έχουμε επιλογές
- Τα όρια ή οι κανόνες προστατεύουν τα δικαιώματα και την ασφάλεια όλων
- Η ελευθερία γίνεται πιο δυνατή όταν χρησιμοποιείται με ευθύνη
- Χωρίς όρια, η ελευθερία μπορεί να βλάψει άλλους

Παραδείγματα:

- – Είμαι ελεύθερος να παίζω, αλλά όχι να σπρώχνω
- – Είμαι ελεύθερος να μιλάω, αλλά όχι να διακόπτω τους άλλους
- – Είμαι ελεύθερος να ζωγραφίζω, αλλά όχι στους τοίχους
- – Είμαι ελεύθερος να κινούμαι, αλλά σέβομαι τον προσωπικό χώρο

14. Δομή, περιεχόμενο και χρονοδιάγραμμα

1. Εισαγωγή στις βασικές ιδέες (15 λεπτά)

Δραστηριότητα εκπαιδευτικού:

- – Διαβάζει την ιστορία «Οι τρεις σπόροι της δικαιοσύνης»
- – Καθοδηγεί μια σύντομη συζήτηση
- – Εισάγει και εξηγεί βασικούς όρους: ισότητα/δικαιοσύνη, δικαιοσύνη, αλήθεια, ψέμα, ελευθερία, όρια
- – Δείχνει απλές εικόνες στην παρουσίαση PPT (ζυγαριά, ανοιχτό παράθυρο, σήμα stop, χειραψία)

Δραστηριότητα μαθητών/τριών:

- – Ακούν και απαντούν
- – Μοιράζονται προσωπικά παραδείγματα

- – Συνδέουν τις ιδέες με τις καθημερινές τους εμπειρίες

Μέθοδοι: αφήγηση, διάλογος, καθοδηγούμενη συζήτηση

Εργαλεία: πίνακας, παρουσίαση PPT, flipchart

2. Παιχνίδι — «Δίκαιο ή άδικο;» (6 λεπτά)

Οδηγίες: Οι μαθητές/τριες σηκώνουν την πράσινη κάρτα για το δίκαιο και την κόκκινη κάρτα για το άδικο.

Σενάρια:

- – Ένα παιδί αφήνει έναν νέο μαθητή να μπει στο παιχνίδι.
- – Κάποιος μπαίνει μπροστά στη σειρά στο κυλικείο.
- – Δύο μαθητές μοιράζονται το τελευταίο ψαλίδι.
- – Ένας μαθητής επιλέγει πάντα το παιχνίδι και δεν αφήνει τους άλλους να αποφασίσουν.
- – Ένα παιδί βοηθά κάποιο άλλο να κουβαλήσει βαριά βιβλία.

Μετά από κάθε σενάριο ρωτήστε:

- «Ποιανού τα συναισθήματα επηρεάζονται σε αυτή την κατάσταση;»
- «Πώς θα μπορούσε να γίνει πιο δίκαιη;»

3. Παιχνίδι — «Αλήθεια ή ψέμα;» (6 λεπτά)

Υλικά:

- Κίτρινη κάρτα = αλήθεια
- Γκρι κάρτα = ψέμα

Σενάρια:

- – «Έριξα την μπογιά κατά λάθος.»
- – «Δεν ήμουν εγώ!» (ενώ ήταν)
- – «Ξέχασα την εργασία μου, αλλά θα τη φέρω αύριο.»
- – «Αυτός έσπασε το παιχνίδι!» (δείχνοντας έναν αθώο συμμαθητή)
- – «Είδα τι έγινε και θα πω την αλήθεια.»

Συζήτηση:

- «Πώς βοηθά η αλήθεια να γίνει καλύτερη η κατάσταση;»
- «Τι συμβαίνει στην εμπιστοσύνη όταν κάποιος λέει ψέματα;»

4. Φύλλο εργασίας — «Ο ιστός της δικαιοσύνης μου» (8 λεπτά)

Οι μαθητές/τριες συμπληρώνουν ένα φύλλο εργασίας που περιλαμβάνει:

- ✓ Εναν ιστό με τρεις ενότητες: Δικαιοσύνη, Ειλικρίνεια, Ελευθερία & Όρια
- ✓ Αντιστοίχιση εικόνων με τη σωστή αξία
- ✓ Δραστηριότητα «Κύκλωσε τη δίκαιη επιλογή»
- ✓ Ζωγραφίζουν μια στιγμή που ήταν δίκαιοι ή ειλικρινείς
- ✓ Γράφουν μια απλή πρόταση: «Νιώθω ελεύθερος/η όταν...» / «Δικαιοσύνη σημαίνει...» (προσαρμοσμένο στην ηλικία)

Ο/η εκπαιδευτικός υποστηρίζει ατομικά τα παιδιά, ιδιαίτερα τις μικρότερες τάξεις.

15. Παραλλαγές:

- Αντικαταστήστε τα παιχνίδια καρτών με σκηνές με κούκλες
- Δημιουργήστε αφίσσα «Κανόνες Δικαιοσύνης της Τάξης»
- Χρησιμοποιήστε κοινωνικές ιστορίες για παιδιά που χρειάζονται πιο συγκεκριμένα παραδείγματα
- Παιχνίδι ρόλων σε μορφή δικαστηρίου: «Είναι δίκαιο; Ας κρίνουμε!»
- Οι μεγαλύτεροι μαθητές μπορούν να συζητήσουν ένα σενάριο: «Ποια είναι η πιο δίκαιη λύση;»

16. Πρόσδετες ιστορίες (ισλαμικές ιστορίες με ηθικό δίδαγμα)

A. Ο Ομάρ και η πωλήτρια γάλακτος

Ένα κορίτσι αρνείται να αναμείξει το γάλα με νερό ακόμη κι όταν κανείς δεν βλέπει: «Ο Allah βλέπει τα πάντα.»

Δίδαγμα: Η ειλικρίνεια είναι καθήκον ακόμη κι όταν είναι κρυφή.

B. Τα δύο αδέρφια και το ψωμί

Δύο αδέρφια μοιράζονται ένα καρβέλι ψωμί. Ο μεγαλύτερος δίνει στον μικρότερο το μεγαλύτερο κομμάτι.

Δίδαγμα: Η δικαιοσύνη περιλαμβάνει γενναιοδωρία και καλοσύνη.

Γ. Το πουλί και ο ανοιχτός ουρανός

Ένα πουλί απελευθερώνεται από το κλουβί του. Στην αρχή πετά άτακτα και χτυπά σε άλλα πουλιά. Σιγά σιγά μαθαίνει: «Η ελευθερία λειτουργεί καλύτερα όταν πετάω με προσοχή.»

Δίδαγμα: Η ελευθερία γίνεται όμορφη όταν χρησιμοποιείται υπεύθυνα.